



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

IV. Quæ facultas ens rationis cognoscat?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

essentialiter eadem sunt in hunc modum, homo non est animal: toties enim ens rationis efficit: ac voluntas similiter potest extrema aliqua componere, & diuidere: ergo poterit efficere ens rationis. Minor perspicua est: quia voluntas amando obiecta, ea sibi intentionaliter vnit, ac secum componit: odiove prosequendo obiecta, ea à se diuidit, & repellit: ergo etiam extrema aliqua inter se vnire, siue componere, volendo esse eadem; necnon extrema aliqua inuicem diuidere, volendo esse distincta rectè poterit; sicuti ad ens rationis comminiscendum oportet. Hac ratione Lucifer cum se Deum esse concupiscit, extrema impossibilia inter se composuit; & non solum intellectu, verum etiam voluntate ens rationis, siue chimaricum effinxit. Secundo probatur eadem assertio, quia voluntas per suos actus toties errat, quoties aliquid fieri, aut esse vult aliter, ac esse debeat, præceptumve sit: Quare peccatum in sacris litteris passim error appellatur: ergo etiam quoties voluntas per suos actus vult obiectum esse aliter, ac esse possit, erroris insimulanda est: cur igitur per eiusmodi errorem ens rationis efficere nequeat? haud aliter ac intellectus errando illud efficit. Id ipsum suadet; quia sicut actus intellectus essentialiter difformis obiecto, in quod intentionaliter fertur, cum eo ens rationis constituit; ita etiam actus voluntatis essentialiter difformis obiecto, in quod intentionaliter fertur, cuiusque obiectum diuinitus esse nequit, sicuti ab eo intenditur, talis, inquam, actus cum suo obiecto ens chimaricum constituere poterit, siue illud ens rationis appelletur, siue ens prohibitum, uti Scotista communiter impossibilia ab intellectu conficta appellare consueverunt.

18 Cæterum plerique Scholastici superiori assertioni refragantur, iis potissimum fundamentis adducti, quibus probari solet, vniuersale fieri non posse à voluntate. Verū ea omnia in Dialectica ita soluta sunt, ut ex ibi positis non inefficax argumentū cōtra hos Authores retorqueri possit: cur enim voluntas sicut vniuersale efficit, ens rationis efficere nequeat? Dices, quia ens rationis à voluntate factū esset & non esset ens rationis; esset quidem, ut supponitur, non esset, quia non à ratione, siue intellectu, sed à voluntate fieret. Verū præterquam quod ratio apud probatissimos Authores intellectum, & voluntatem per modum vnius interduum complectatur; ac proinde ex hoc capite ens chimaricum à voluntate fictum, ens rationis nuncupari possit: hoc, inquam, prætermisso respondeo, ens rationis dici posse non formaliter, sed radicaliter: eo quod cognitio in intellectu, & ratione residens sit radix eius actus, per quem voluntas ens rationis molitur. Quod de voluntate asseruimus, id ipsum de imaginatione, seu phantasia dicendum esse censet P. Suarez, supra sect. 2. n. 18. & merito quidem: eo, quod imaginatio humana vim habeat componendi, ut aiunt, species simplices; siue concipiendi aliquid esse tale, vel tale: qua ratione obiecta aliqua esse nobis conuenientia, alia vero inconuenientia imaginamur.

19 Assero tertio, Deum efficere potest entia rationis in intellectu alieno, probatur: quia ens rationis est fingi rem aliter ac esse possit: at Deus efficere potest in intellectu alieno fictionem rei, aliter ac esse potest; cum eiusmodi fictio sit verum ens reale, ac proinde sub obiecto diuinæ omnipotentiae claudatur. Dices: efficere ens rationis, est fingere rem secus, ac esse possit: Deus autem per actum alieni intellectus fingere nequit, sed solum facere, ut per eum alienus intellectus fingat. Contra tamen: quod Deus non fingat per actum alieni intellectus, arguit quidem Deum non esse causam intentionalem eius figmenti, siue

entis rationis: at non arguit, Deum non esse causam physicam eius figmenti, & entis rationis: siquidem actum, per quem fingitur, efficienter producit. Hac ratione communiter explicari consuevit, Deum non esse causam moralem, siue intentionalem peccati, v.g. odij ipsius Dei: eo quod peccans, odiove habens non denominetur, eius tamen causam physicam esse, eo quod eiusmodi odium simul cum arbitrio creato efficienter producat. Assero tandem, Deus in intellectu suo, siue per conceptus proprios, entia rationis non efficit: ratio est, quia in intellectu diuino nulla est fictio; deceptio nulla: sicuti enim voluntas Dei omnis macula, scelerisque pura est; ita eius intellectus nullius erroris nebula occacari, obducive potest: cum ergo ens rationis pro formali cognitionem falsam, siue erroneam complectatur; sanè ab intellectu Dei longè relegandum est.

CAPVT IV.

Quæ facultas ens rationis cognoscat?

20 Illud exploratum est, ens rationis à quacunque facultate effici potest, ab ea eadem cognosci posse: siquidem non nisi cognoscendo effici potest, eiusque efficientia in cognitione essentialiter falsā constituit: vnde intellectus humanus, & Angelicus, & vis imaginatrix ens rationis vt efficere, sic etiam cognoscere possunt: quare de solo Deo quæstio hæc esse potest, quæ sicuti præcedens vocum ambiguitate laborat, laboremque parit: vnde vt distinctius dirimi possit, vnā, aut alterā assertionem sensum meum aperiā. Assero primo, Probabile est, Deum absolute, & simpliciter non cognoscere entia rationis v. g. hominem, hircocerum, &c. Hanc assertionem tuetur P. Vasquez t. 2. in. 1. part. disp. 118. cap. 4. modus tamen, quo eam defendit, nec mihi, nec aliis communiter probatur, eiusque argumenta inferius enodabuntur. Suadetur ergo statuta assertio: quia vt verum sit, Deum absolute, & simpliciter non cognoscere hominem equū, satis est, vt eum non cognoscat conceptu correspondenti his vocibus *homo, equus*; at eum, eo conceptu non non cognoscat: ergo absolute, & simpliciter eum non cognoscat. Minor perspicua est: quia conceptus correspondens his vocibus *homo equus*, est conceptus falsus, quoque homo esse equus apprehenditur, vel affirmatur: primo à contrario, quia conceptus correspondens his vocibus *homo verus distinctusque ab equo* est conceptus verus, quoque homo non esse equus apprehenditur, vel iudicatur. Secundo à priori, quia hæc voces *homo equus* significant hominem equum: at homo equus includit intrinsecè, & essentialiter actum falsum: ergo hunc significant: ac proinde hic illis correspondet. Porro maior præcipui syllogismi suadetur: quia cum agnosco hominem, eius definitionem ignorans, absolute, & simpliciter non cognosco esse animal rationale, id enim est eius definitionem, ignorare: at non alia de causa, nisi quia non cognosco animal rationale conceptu, siue claritate correspondenti huic voci complexæ; *animal rationale*: ergo similiter in presenti, &c.

21 Assero secundo, Deus ex parte obiecti cognoscit entia rationis: eaque nihil intrinsecè, & essentialiter includunt, quod intellectum Dei lateat, ab eo ve non cognoscat. Ita P. Suarez disput. 54. Metaphys. sect. 2. Hurtadus disput. 19. Metaphys. sectione 2. Arriaga disputatione 16. Metaphys. sectione 4. & ex antiquis Scholasticis ferme omnes. Probatum assertio:

assertio: quia Deus cognoscit meum actum, quo chimæram, seu ens rationis comminiscor, nunc, verbi gratia, homo est equus: igitur cognoscit omnia eius connotata, quæque ab eo essentialiter respiciuntur: cum ergo actus ille connotet, & respiciat essentialiter ens rationis, nimirum hominem equum, necesse quidem est, ut Deus ens rationis cognoscat, aliàs meum actum non comprehenderet. Respondet P. Vasquez, eiusmodi actum tantum respicere essentialiter, realiterque referri ad extrema realia, quæ ab eo repræsentantur: secus vero ad unionem fictam eorundem. Vnde Deus, eum actum comprehendens, sola extrema realia, videlicet hominem & equum, secus vero identitatem fictam illorum cognoscat. Veum hæc solutio non satisfacit: quia eiusmodi actus vel cognoscit identitatem fictam, quatenus talem, & ita eam essentialiter respicit: ac proinde eam Deus attingit, eo ipso quod actus comprehensor sit: quod si actus ille identitatem fictam, qua talem non cognoscit, nec per modum obiecti respiciat, sed solum extrema realia, ut P. Vasquez contendit, certè eam identitatem fictam essentialiter constitueret, ac proinde eam essentialiter respiceret eo ordine, quo quævis pars totum suum respicere consuevit: igitur à Deo comprehendendi non poterit actus ille, quin identitas ficta, seu ens rationis, quod à Deo vel extrinsecè, vel intrinsecè respicitur, ab illo cognoscatur.

22 Hinc emergit secunda nostræ assertionis probatio: quia ens rationis, videlicet homo equus, sola tria intrinsecè, & essentialiter complectitur, nempe hominem, & equum, & actum falsum, quo homo de equo affirmatur: at hæc tria à Deo cognoscuntur: ergo & ens rationis. Tertiò eadem assertio probatur: Deus cognoscit hunc actum, *homo est equus*, esse falsum: ergo cognoscit eum actum repræsentare aliquid præter extrema realia: aliàs non magis cognosceret, eum actum esse falsum, quam hunc homo non est equus, qui etiam extrema realia repræsentat: ergo cognoscit eum actum repræsentare identitatem fictam vel in actu signato, vel in exercito: eam videlicet tribuendo, vel cognoscendo: ergo Deus absolute cognoscit identitatem fictam siue ens rationis. Tandem: ad perfectionem diuinæ voluntatis attinet, non solum attingere per suos actus bona, verum etiam mala: illa nimirum amando, & hæc odio prosequendo: ergo etiam ad perfectionem diuini intellectus attinet, attingere per suos actus, & cognitiones, non solum entia realia, & vera, verum etiam entia rationis, siue fictitia: ita tamen ut hæc neger, illa affirmet.

CAPUT V.

Nonnulla argumenta contra duo capita precedentia solvuntur.

23 **Q**Uæ cap. superiore, & superiori proximo assertimus, magnâ ex parte clara sunt: si quas autem difficultates habent, eas ibidem quasi in transcurso solvimus: duo tantum supersunt, quæ quia magis dubiosa consultò in hoc caput remisimus: videlicet efficientia entium rationis, & cognitio entium rationis: quatum alteram Deo negauimus, alteram verò ei concessimus. In primis igitur non desunt, qui Deum per conceptus proprios sui intellectus entium rationis causam effectiuam efficiunt: & si verbis audacia detur, quam res merentur, figmentorum artificem esse contendunt: à quibus quæ obiciuntur, quæque obici possunt argumenta, breuiter refellam. Argumentum

primum est: ad perfectionem diuini intellectus attinet intelligi omne intelligibile: cum ergo entia rationis intelligibilia, eorum intellectio Deo necessaria erit: & cum intelligi, siue cognosci, aut esse obiecti- uè in intellectu sit totum esse entium rationis, certè effectio entium rationis non minus, quam eorum cognitio Deo necessaria erit. Respondeo: quatenus entia rationis absolute à Deo cognosci nequeant, nec ab eo efficiantur, superius exposuimus: quatenus autem à Deo cognosci possint: quæque ab eo efficiantur, inferius hoc capite exponemus. Arguunt secundò. Deus cognoscere debet vnumquodque, quale est: cum igitur ens rationis, tamen non sit ens, ad modum tamen instar entis sit, non poterit Deus cognoscere ens rationis, siue non ens ad modum entis, siue aliter ac est: hoc autem est fingere quodammodo, & ens rationis efficere. Respondeo: Deus cognoscit ens rationis, siue non ens ad modum entis: id est, concipit ens rationis esse simile saltem analogicè enti reali, in quo nulla fictio, nulla rationis efficientia esse potest. Caterum non cognoscit ens rationis, siue non ens ad modum entis: quasi illud esse ens apprehendat, vel affirmet: sicut ad ens rationis efficiendum oportet.

Arguunt tertio: Deus mente concipit has propositiones, homo equus repugnat, si daretur homo equus esset rationalis, aliasque similes: quæ enim in iis imperfectio Deo repugnans, & indigna esse potest: at Deus ea iudicia formare nequit, nisi hominem veluti equum, & ac si esset equus, concipiat: igitur eum ita concipit: ac proinde rem aliter ac esse possit non indicando, sed apprehendendo concipit: ac proinde ens rationis efficit. Respondeo: cum Deus affirmat hominem equum repugnare, aut quid simile, necesse non est, ut hominem esse equum saltem apprehendat, ut in argumento supponitur potius, quam probatur: sed satis est, ut affirmet repugnare hominem identificari cum equo: sicut identificari ab intellectu creato concipitur, vel concipi potest. Hoc autem pacto affirmare repugnantiam hominis equi, aut alterius chimære nullam fictionem, nullam entis rationis effectiorem complectitur. Dices tamen: Deus affirmare potest, hominem equum repugnare primario, & directè, ac seorsim ab eo, quod ab intellectu creato obiectum illud attingatur, aut possit: haud aliter ac hominem non repugnare independentem ab intellectu creato, & à quouis eius actu affirmat: at si affirmatio illa, quæ Deus hominem equum repugnare iudicat, talis esset, qualem modo exposuimus, non posset Deus eam affirmationem habere sine expressâ habitudine ad intellectum creatum, & eius actum circa idem obiectum. Verum huic replicæ factum est satis, ubi supra hominem equum actu falso intellectus creati intrinsecè constitui statuimus. Arguunt quartò: quia non est maior imperfectio apprehendere rem aliter, ac est in se, quam distinguere rem ratione, quæ in se realiter distincta non est, quæque in se multiplex non est: sed vnâ mente multiplicem reddere: at hoc posterius in Deum cadere posse non abnuunt plures Theologi, ac Philosophi non exigui nominis, inter quos sunt Henricus quodlibeto 5. quæst. 1. Durand. in 1. distinct. 2. quæst. 3. Canariensis, & alij, quos referre superuacat. Respondeo abstractionem non est mendacium: vnde Deus abstractione vnus falsitatis ab altera, vnâ ab alia ratione distinguens, nullius mendacij, nullius falsitatis particeps est: at apprehendens rem esse aliter, ac est, necessario falleretur.

Tandem obici potest: in eo, quod Deus apprehendat,